

'Αριστοφάνης: Βάτραχοι

ΑΠΟ ΤΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΗΡΩΔΟΥ ΤΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ

Μετάφραση: Κ. Ταχισή, Σκηνοθεσία: Σπ. Εὐαγγελιάτου. Σκηνικά - Κοστούμια: Ν. Πολίτη. Μουσική: Στέφανος Γαζουλιά. Χορογραφία: Ντόρας Τσάτσου - Συμεωνίδη.

Ο σκηνοθέτης «ξέχασε» την ως τὰ τώρα παράδοση της αριστοφανικής κωμωδίας στὰ ἀρχαία μας θέατρα καὶ διάλεξε δική του πρωτότυπη φόρμα διδασκαλίας. Ἡ κλοουνίστικη γραμμή πού διάλεξε βασικά μέ τό Διόνυσο καί τό δούλο του Ξανθία, ποικίλλονταν μέ στοιχεῖα σύγχρονης λαϊκῆς κωμωδίας γιά νά καταλήξει στή σωστή ὑπερβολή τοῦ δραματικοῦ ἀγώνα ανάμεσα στόν Εὐριπίδη καί τόν Αἰσχύλο. Μέ τό κλοουνίστικο ντυμέτο Διόνυσου — Ξανθία πού κυριαρχεῖ στήν παράσταση, ἐβγάλε δύο θαυμάσιες ριγούρες πού ἐπαιξαν περίτεχνα τό λόγο τοῦ 'Αριστοφάνη. Ὁ Γ. Μπουσδούκος καί Ἡ. Λογοθέτης πραγματοποιήσαν μιά ἐρμηνευτική δημιουργία, πού τήν κράτησαν μέ συνέπεια.

Ὁ σκηνοθέτης ἀξιοποίησε στό ἐπακρό τό φιλολογικό κείμενο τοῦ 'Αριστοφάνη καί τό δονυσιακό θεατρικό του οἶστρο. Εἶναι υπερδεμένο, ὅμως, ἔργο οἱ «Βάτραχοι». Ὁ 'Αριστοφάνης παίζει μέ ὅλες τίς ἀξίες. Πότε πάει μέ τή γνώμη τοῦ λαοῦ, πότε λοθεύει τή Δημοκρατία. Καί κάτι πού πρέπει νά θυγεί ἀπό τήν παράσταση, εἶναι καί ὁ «ἐνιγμός» τοῦ 'Αριστοφάνη, πού τον κάνει σχεδόν ἐλεύθερο σκοπευτή. Τίς ἐλευθερίες πού ζητάει στήν Παράβαση, τίς ζητάει

γιά τούς ὀλιγαρχικούς πού συνωμοτοῦσαν ἀκόμα ἐνάντια στήν ἐτοιμοθάνατη Δημοκρατία. 'Εδῶ φτάσαμε νά εἰπωθεῖ ἡρωικά ἀκόμα καί ἡ διαμαρτυρία τοῦ 'Αριστοφάνη, γιατί ἀπελευθέρωσαν τούς δούλους! Στούς «Βατράχους» — καί ἰδίως στήν Παράβαση — ἂν θέλεις θέατρο καί ἡ σωστός κ' ὁ πονηρός λόγος τοῦ 'Αριστοφάνη πρέπει νά θυγεί. Καί εἶναι ἀ-

ΤΟΥ ΣΤ. ΙΩ. ΔΡΟΜΑΖΟΥ

λήθεια, πώς ὅλοι οἱ σκηνοθέτες ὡς τὰ σήμερα προσέκρουσαν σ' αὐτή τή δυσκολία. 'Επὶ πλέον, στήν προκείμενη παράσταση κοπήκε ἀπό τόν ἀγώνα τῶν δύο τραγικῶν ἡ ἐρώτηση, κτὶ γνώμη ἔχετε γιά τόν 'Αλκιδίαδη. Μέ τήν ἀπάντηση πού ἔδωσε ὁ Αἰσχύλος — τὰ μάσησε — οὐσιαστικά ἀποχτήσε τήν εὐνοία τοῦ Διόνυσου, δηλ. τοῦ 'Αριστοφάνη καί τόν ἐπέλεξε γιά τόν 'Απάνω Κόσμο.

Μετά τήν παρένθεση αὐτή πρέπει νά σημειώσουμε τόν εὐχάριστο αἰφνιδισμὸ τοῦ χοροῦ τῶν Βατράχων. Λύση κωμική καί ἐξυπνη. 'Επίσης, θεατρική ἦταν ἡ παρουσία τῶν ληστῶν, πού ἀρχισαν τό χορευτικό τους ἀπο μιά ἀπλή λειτουργικότητα, γιά νά φράσουν σ' ἓνα ἀνάλαφρο ρυθμό, νά περάσουν σ' ἓνα ἰσχυρὸ τραγούδι, καί μετὰ στό... κουτσμπολιό. Ὡραῖο χορευτικό καί τό φινάλε.

Ἡ παράσταση κυλοῦσε κάτω ἀπό τή μπαγγέτα Διόνυσου — Ξανθία, πού ὡς τό φινάλε κράτησε τό συνδετικό κρίκο. Στόν ἀγώνα τῶν

δύο τραγικῶν, ὁ σκηνοθέτης ἀπέφυγε τή γελοιοποίηση, καί τόν ἔδωσε σέ τόνο ὑπερβολῆς. Εὐτυχῶς, γιατί ἔτσι μέσα ἀπό τό κωμικό στοιχεῖο δόθηκε ἡ σωστή μάχη τοῦ ρεαλισμοῦ πού ἐκπροσωποῦσε ὁ Εὐριπίδης καί τοῦ παλαιορομαντισμοῦ, πού ἐκπροσωποῦσε ὁ Αἰσχύλος. 'Εδῶ ἀποδόθηκε ἀνάγλυφα καί μέ χάρη τό διπλό παιχνίδι πού παίζει ὁ Διόνυσος, δηλ. ὁ 'Αριστοφάνης. Ὁ Λ. Βογιατζῆς ὡς Εὐριπίδης, λαμπρός ἡθοποιός, ἦταν θεατρικά ὀξὺς, «σνόμπ» μερικές φορές, καί μέ μαχητική γκρίνια. Ὁ Σ. Κυριακίδης ὡς Αἰσχύλος, ἔδωσε τήν ἀφελή ὑπερβολή καί ἐντύσε μέ τό λόγο καί τήν κίνησή του τό πομπῶδες τοῦ Αἰσχύλου.

Ἡ παράσταση παρά τίς ἐπιφυλάξεις πού σημειώσαμε, κύλησε σέ ἐναιό ὄφος, μὴ ἀφήνοντας κανένα κενό στὰ σπαρταριστὰ ἐπεισόδια. Τὰ κοστούμια, πού ἦταν σύγχρονα, θεατρικά σύγχρονα μέ ἀναμνήσεις ἀρχαίου κοστούμιου, ἢ συγκρατημένα χίτικα, ὅπως τῶν βρασκῶν, αποτελοῦσαν μέρος τῆς ἐρμηνείας. 'Απεναντίας τό σκηνικό βαρὺ καί πολὺ «μηχανικό», χωρίς λειτουργικότητα. Τα διαφορετικά ἐπίπεδα ἀπὸ τόν ἀπάνω στόν κάτω κόσμο, δέν ἦταν λύση θεατρική. 'Εμπνευσμένη λύση ἦταν ἡ λιμνη μέ τὰ βατράχια. Ἡ παράσταση εὐτύχησε στή μετάφραση. Ὡραία θεατρική γλώσσα, συγκρατημένες ἀναφορές, εὐστοχες ἀναλογίες. Ἦταν ἓνας ἀπὸ τούς πρωτογωνιστές τῆς παράστασης. Ἡ μουσική εἶχε τό χαρακτηριστικό τῆς θεατρικῆς ἀπλότητος καί ταίριαζε μέ τό λυρισμὸ τῶν χορικῶν.